

Hevosenomistaja heinäostoksilla

”Helppoa kuin heinän teko” on sanonta, jota on vaikea ymmärtää. Vaikka taustalla olisi tietoa ja taitoa, lopputulosta muovaavat myös sellaiset tekijät, joihin ei itse voi vaikuttaa. Tietotaidosta ei tietenkään ole haittaa. Hevosenomistaja ei voi heinäkaupoilla juosta ainoastaan hinnan perässä, sillä halpuus voi kostautua hevosen hyvinvoinnissa nopeasti. Mutta mistä tietää, mitä kannattaa ostaa?

Artikkelia varten haastateltiin vihtiläistä agrologi Neea Heinosta, joka on ollut mukana perheen MTY Heinosen toiminnassa jo pidempään. Hän on sukupolvenvaihoksen myötä siirtymässä heinäviljelyn maailmaan entistä tiiviimmin mukaan. Mäkitien tilalla on tuotettu hevosheinää jo yli 30 vuoden ajan. Asiakkaat saavat heinät tarvittaessa pellolta talliin eli kotiinkuljetuksella. Toki mahdollisuus on myös noutamiseen. Heinonen kertoo toimituksia hoidettavan noin 50 kilometrin säteelle traktorikyydillä, enimmäkseen pääkaupunkiseudulle. Valikoimassa on kuivaheinäpaaleja 70-80 kilon kanttipaaleissa sekä 350-400 kilon painoisia säilöheinäpaaleja. Heinosilla käytetään säilöheinään biologista säilöntäainetta, käytännössä siis maitohappobakteereita.

Aistinvarainen hygieenisen laadun tarkistus on hyvä alku

Hevosen ruokinta perustuu heinään, joten sitä on saatava huonona heinävuotenaikin. Hygieeninen laatu on ensiarvoista. Muita puutteita voi yleensä kompensoida muulla ruokinnalla. Analyysi kertoo, mitä ollaan syöttämässä, mutta analyysia pitää tietenkin opetella tulkitsemaan. Näytteitä on otettava jokaiselta lohkolta. Jos heinäntuottaja tekee heinää laajemmalta alueelta ja näytteet ovat yhdestä paikasta, ei analyysi kerro oikeastaan mitään.

Katso mitä olet ostamassa, on Heinosen päällimmäinen neuvo heinää hankkivalle hevosenomistajalle. On hyvä ottaa selvää, miltä hyvä heinä näyttää ja tuoksuu, ja miltä vastaavasti homeinen heinä näyttää.

Pilaantuvan paalin tunnistaa sekä lämpenemisestä, että ihan näkyvästä homeesta. Näköhavainto homeesta määrittää jatkokoitto-ompeet. Jos home on syvällä tai sitä on paljon, Heinonen ei syöttäisi siitä paalista enempää. Jos home on lähtenyt muoviiin tulleesta reiästä ja sijoittuu paalin toiseen päähän pienellä alueella, toinen pääty voi Heinosen arvion mukaan olla vielä käyttökelpoista.

Hygieeniseen laatuun liittyy olennaisesti riittävä muovitus. Heinonen kertoo nähneensä paaleja, joissa on muovia vain näön vuoksi ja korret kuultavat läpi. Heinosilla paalit muovitetaan 14 kerroksella. Riittävä muovimäärä ei ole mahdollinen, jos heinää yritetään tuottaa halvalla. Ohut muovikerros tietenkin myös menee helposti rikki. Jotkut teippaavat muoviiin tulleita reikiä,

mutta vahinko on jo tapahtunut, ja ilmaa päässyt muovin sisään. Siksi olisikin varmin syöttää vaurioitunut paali mahdollisimman nopeasti pois. Mikäli paali on alkanut lämpenemään, Heinonen opastaa avaamaan ja levittämään sen mahdollisimman laajalle alueelle. Kun paali jäähtyy, sen saa ehkä vielä pelastettua.

Toisinaan paaliin päätyy heinäntekovaiheessa kuollut eläin, esimerkiksi jyrjä, lintu, käärme tai jänis. Heinosen mukaan tätä ei voi täysin välttää, ja raadon löytyessä hän suosittelee jättämään kyseisen paalin käyttämättä.

Säilytä heinä oikein – vähennät hävikkiä

Heinän ostaminen on merkittävä menoerä hevosenpidossa, joten hävikkiä tulisi estää kaikin mahdollisin keinoin. Muovitetun heinän laatua ei tietystikään näe ennen avaamista, mutta asiallinen heinän myyjä korvaa, jos heinä paljastuu käyttökelvottomaksi oikeasta säilytyksestä huolimatta. Viljelijä ei tietysti voi vaikuttaa siihen, kuin

ka paaleja käsitellään ja säilytetään ostajan luona. Väärä säilytys ja käsittely pilaa onnistuneenkin sadon. Heinonen muistuttaa, että mitä vähemmän paaleja käsitellään, sitä vähemmän niihin tulee vaurioita. Paalipihtejä käytettäessä tulee olla varovainen, mutta myös muita vinkkejä on. Paalit kannattaa mahdollisuuksien mukaan sijoittaa paikkaan, jossa niitä ei helposti tule kolhitua – ei siis vilkkaimmalle kulkuväylälle.

Muovitetuja paaleja voi säilöä taivassalla, mutta alustaan on kiinnitettävä huomiota. Heinosen mukaan tärkeintä on, ettei sijoituspaikassa seiso vesi, sillä ajan myötä vesi tulee muoveistakin läpi. Pienemmissä määrissä kuormalavat ovat toimivia. Heinosilla säilöheinäpaalien säilyttämistä varten on tiivis hiekkakenttä pressun kera.

Rotat ja jänikset tekevät toisinaan tuhoja, sillä heinän tuoksu houkuttelee ja terävähampaiset eläimet saavat paksunkin paalimuovikerroksen rikki. Linnutkin voivat rikkoa muovia. Heinonen pohtii, etteivät linnut ole kiinnostuneita itse heinästä, mutta jos paalin päällä on hyönteisiä, ne puolestaan houkuttelevat lintuja nokkimaan.

Heinonen korostaa ilmankosteuden merkitystä kuivan heinän säilytyksessä. Kun heinä on tuotu varastoon ja latokuivattu, on kosteusprosenttiin kiinnitettävä huomiota jatkossakin. Sadevettä ei tietenkään saa päätyä varastoon katosta tai seinistä, ja sama koskee kondensiovettä. Talli-ilma on monesti liian kosteaa kuivan heinän pidempiaikaiseen säilyttämiseen.

Vuodet eivät ole veljeksiä

On kesiä, jolloin täydellisen heinän viljely on vaikeaa. Kasvukauden olosuhteisiin ei voi vaikuttaa, ja erityisesti kuuma ja kuiva kesä aiheuttaa kasville stressitilanteen, joka puolestaan nostaa sokeripitoisuutta. Kasvit voivat kärsiä myös ravinnestressistä, mutta siihen voi vaikuttaa oikealla lannoituksella. Lannoittamattomalta pellolta tulee sokeripitoisempaa heinää. Lannoitteet ovat kallista, joten heinän halpa hinta voi johtua siitä, että lannoitteissa on säästetty. Luomuviljelyssäkin lannoitetaan, mutta esimerkiksi karjanlannalla.

Viljelijän tulee tuntea peltojensa omi-

Kuva: Minna Nilsen

naisuudet. Heinonen kertoo, että maaperänäytteitä otetaan viiden vuoden välein. Maaperää ei saa köyhdyttää. Näytteet otetaan lohkoittain, sillä maalajeissa, veden sitovuuskyvyssä sekä muissa olosuhteissa on eroavaisuuksia.

Toisinaan kuulee puhuttavan, että heinän niittämisen kellonajallakin olisi merkitystä. Heinonen ei täysin allekirjoita tätä, vaan pitää sitä hienosäätonä ja toteaa aiemmin tapahtuneiden asioiden vaikuttavan lopputulokseen enemmän.

Heinäntuottajan on seurattava sääolosuhteiden kehittymistä aktiivisesti. Totta kai sadonkorjuupäivänä on oltava sateetonta, ja jos voi toivoa, ei olisi se kaikkein kuumin päivä. Kuivaheinäpaalit voivat alkaa pilaantua heti pellolla, vaikka ne olisivat periaatteessa kuivia. Paalit ottavat kosteutta maasta ja lämpö alkaa kuumentaa niitä. Tässä auttaa latokuivuri, joka sekä poistaa kosteutta, mutta myös jäähdyttää paalit varastointia varten.

Odelma on jälkisatoa

Odelma on eli yleisnimitys heinälle, mitä tehdään ensimmäisen sadon jälkeen. Hei-

nosen mukaan odelmasta puhutaan joskus väärässä yhteydessä, ja onpa myynnissä näkynyt myös ”ensimmäisen sadon odelmaa”. Odelman kortisuus on ensisatoa vähäisempää. Heinä on pehmeää ja lehtevää, ja sitä suositetaan erityisesti mahavaivaisten ruokinnassa. Se on helpommin sulavaa, mutta energiapitoista, eikä siksi ole paras valinta helposti lihoville hevosille. Odelmaa pidetään Heinosen mukaan jopa jonkinlaisena trendinä.

Heinosen mukaan hevosheinä on yleensä nurmiseos, jossa pääkasvina on maittava timotei, Suomen yleisin nurmikasvilaji.

– Hevosheinäntuotannossa käytetään timoteita, niittynurmikkaa, koiranheinää, englanninraiheinää, nurmi- ja ruokonataa.

– Seoksilla on tarkoitus taata sadon onnistuminen, koska eri nurmikasveilla on muun muassa erilaiset stressien sietokyvyt. Myös juuristoissa on eroa ja toisilla ne ovat syvemmät ja toisilla enemmän pinnassa. Tarkoituksena on siis saada mahdollisimman tasainen nurmipeite pellolle. Tämä estää esimerkiksi rikkakasvien esiintymistä, kun niille ei ole kasvutilaa, selventää Heinonen.

Hintaan vaikuttaa moni seikka

Heinän hintaa nostavat samat kohonneet tuotantokustannukset, mitkä vaikuttavat moneen muuhunkin toimialaan. Neea Heinonen listaa syiksi polttoaineiden, sähkön sekä paalimuovin hintojen nousun, sekä erityisesti lannoitteiden osalta nousseet kustannukset. Niiden hintaan tuli äkillinen piikki Ukrainan sodan vuoksi, sillä moni lannoitteiden raaka-aine oli tullut nimenomaan Venäjältä. Vaikka heinä kasvaa maasta entiseen tapaan, ovat edellä mainitut seikat luonnollisesti siirtyneet loppu-tuotteen hintaan.

– Ostajan tulee tietää, mitä on ostamassa, ja myyjän tiedettävä mitä hän on myymässä, Heinonen toteaa.

Minna Nilsen